

Рат Црне Горе и Турске

— Извјештаји са бојног поља —

Наша војска у Пећи

(У Патријаршији и Пећи свечаност)

Патријаршија, 18. октобра. Непријатељ спомен на свима позицијама. Наша војска ушла у Пећ 17. ов. м. Кад је непријатељ видио, да се послје тродневног очајног отпора не може одбранити, прикљонио је главу и потражио милост, која му је великодушно дана; послали су изасланике, који су се састојали од неколико Турака и Срба, и изјавили своју покорност. Јуче је војвода Лакић Војводић примио сва државна надлештва, а војска је у један сат по подне ушла у Патријаршију. Звоњење звона са цркве забрљало је и поздравило долазак побједоносне војске. Пред Патријаршијом калуђери у свечаном одјелу са крстовима у руци дочекали су војску и њеног предводника бригадира Вукотића, који је ушао у храм, гдје је држао благодарене. Славна Патријаршија ремек дјело архитектуре, задужбина Краља Милутина својом величином и љепотом задивљује све. Ослободитељу њеном историја дугује спомен, а даља покољења признање. — Данас је у Патријаршији служена свечана служба с благодареним за здравље Краља ослободиоца. На јектенија је одговарао пјевачки хор, а храм је био препун свијета, који је похитао са свих страна, да се помоли Богу и да види ослободиоце. Послије службе у гала униформи бригадир Вукотић отишао је у обласну управу у Пећи, гдје је примао прваке обје народности, са којима је дуго у разговору провео. Затим је обишао војни стан и варош. Пролазак штаба бурно је поздрављан кроз варош, којом се хорило клицање и пјесме.

У подне су Пећанци у основној школи приредили велики објед бригадиру Вукотићу и штабу. Пало је том приликом много здравица, које су нагониле присутнима сузе на очи. Прву здравицу подигао је бригадир Вукотић Краљу ослободиоцу и Његовом Дому. Дирљива је здравица била и бригадира Јока Хаџића за здравље Њ. В. Краљице, као и здравље Пећана. Све је усхићено, све плива у радости, а варош трепери у свечаном руху.

Продирање наше војске

(Из В. Дечана у Ђаковицу, из Сјенице у Пријепоље)

Пећ, 20. октобра. — Онај дио наше војске, који је заузео Високе Дечане, продире даље. Он је имао жестоки бој испред Дечана 18. ов. мј. и испод Богиневице са Турцима и Арнаутима, које предводи Бајрам Цура. Наша војска их је потисла.

Онај други дио наше војске, који је продро до Сјенице и учествовао у боју, а при заузећу ове вароши од стране војске из Србије, састао се са војском из Србије, па се повратио у Бијело Поље, одакле ће низ Лим преко Бродарева у Пријепоље.

Стање у Пећи

(Ред и поредак и предаја непријатеља)

Пећ, 21. октобра. — У Пећи је за гувернера постављен бригадир војвода Лакић Војводић. Сви Муслимани у Пећи су разоружани, а Србима се дијели оружје. Бригадир Вукотић потписао је уговор о предаји Пећи са турским командантом у Пећи Сефер-едином Махмутбеговићем. Сви главари и барјактари изјавили су своју оданост према Краљу ослободиоцу. По нахији пећској Муслимани, који су били наоружани, предају оружје. Сва села пут Ђаковице су се предала. У Пећи, која има 16 — 20.000 становника, влада примјеран ред и мир.

Краљ на Клезну

(Састанак Краља и бригадира Мартиновића)

Мурићани, 20. октобра. — Његово Величанство Краљ Господар био се упутио из Бара на бојиште приморског одреда, али ушљед великих киша, које су биле јуче и претпрошле ноћи, воде су толико надишле, да су онемогућиле долазак до бојне линије. Зато је Њ. В. Краљ Господар позвао команданта овог одреда бригадира М. Мартиновића на Клезну и с њим дуго разговарао о ратним операцијама.

Краљ се потом повратио на Тополицу, а одатле на Ријеку. Генерал Мартиновић је стигао јутрос у Мурићане, гдје се још налази главни штаб његовог одреда.

Састанак двије српске војске

(Генерали Вукотић и Живковић)

Пећ, 21. октобра. — Чим је продрала телеграфска жица Пећ—Митровица, генерал Вукотић је послао оваку депешу:

„Команданту Краљевско Српске Војске, Митровица.

Ја сам с војском заузео Пећ и околину 17. тек. мј., гдје се и сад налазим. Братски молим извјестите ме гдје се Ваша војска налази и куда је правац. Предлажем да савезне братске војске дођу колико је прије могуће у што тјешњу везу.

Командант источног одреда Краљ. Црногорске Војске,

Генерал ађутант, бригадир сердар Ј. Вукотић.

Патријаршија 19. октобра 1912. године у 10 сати и 35 мин. прије подне.

На ову депешу генерал Вукотић добио је овакви одговор:

Команданту источног одреда сердару г. Вукотићу, Пећ.

Моје су трупе у Дреници и код Рибарића; иду ка Пећи. У име Бога скоро ћемо се видјети. Братски поздрав.

Обр. командант генерал Живковић.

Састанак двије војске

Пећ, 21. октобра. — Извјиднице војске генерала Михаила Живковића стигле су у Пећ, радосно дочекане и одушевљено поздрављене.

Приморски одред

(Бомбардовање Тарабоша. Наша војска пред Љешом)

Мурићани, 21. октобра. — И јуче и данас наставља се бомбардовање Тарабоша и Брдине. Непријатељ све слабије одговара. Јуче су им на Тарабошу 2 тона избачена из строја и послуга готово уништена. Десно крило одреда генерала Мартиновића, што оперира преко Бојане, већ је с једним одјељењем у Кукли на 10 км. пред Љешом,

и сталну комуникацију је прекинуло између Скадра, Љеша и Медуге. Наше су се извјиднице првог и другог одреда већ састале. Скадар са утврђењима потпуно је блокиран. Валија скадарски допушта становништву, да се може из вароши селити.

У заузимању крајевима организирају се наше административне власти. Представници 15 малисорских барјака нуде се генералу Мартиновићу, да им се допушти ударац на Љеш и Медугу.

Акција балканских држава

— Бечки Кор.-Биро —

Берхтолд о ситуацији

(Министар Берхтолд и индустријалци)

Беч, 21. октобра. — Примајући депутацију индустријалаца, министар иностраних дјела Берхтолд нагласио је, да пошто ситуација на блиском истоку није још расвијетљена, с погледом на рат који и даље слиједи, увијерава да ће потребе индустрије и трговине аустријске, имати важност за њихове резолуције. Берхтолд вјерује да се може надати да ће држање, које је до сад показивано наспрам догађаја, доијети добар плод и у право домен економског живота Аустрије.

Велики везир честита

(Све смјешније од смјешнијег)

Цариград, 21. октобра. — Велики везир упутно је главнокомандујућем Назим пашин телеграфску честитку за војничке успјехе, додавши да су и онамо такође постигнута дипломатски успјеси. (Нека се надају у то. Ур.) Усеин Хилми паша кренуо је за Беч.

Срби и Турци

(Српске трупе успјешно дјелују)

Биоград, 21. октобра. — Увијеравају да се Исо Бољетинац предао српским трупама са 15000 Арнаута. Званично јављају из Скопља да су српске трупе заузеле прекјуче Тетово, а данас ће по свој прилици Гостивар и Прилип. Српска војска не налази ни на какав знатни отпор. Турци по гдје, гдје пуцају из засјед на српске трупе, па се одмах за тим дају у бјегство. Према свим изгледима, српске трупе придружиће се што прије грчкијема код Прилипа.

Шевкет потпуно потучен

(Још један славан пораз)

Лондон, 21. октобра. — „Тајмс“ јављају из Софије, да се Шевкет Тургут паша искрцао у Мидији са 20.000 људи и покушао да околи лијево крило бугарско, али је био потпуно потучен. До сад није познато да ли су Турци успјели да се поврате на бродовима.

Побједа код Лиле Бургаса

(Страдање Турске и успјеси Бугара)

Париз, 12. октобра. — „Хавасовој Агенцији“ јављају синоћ из Цариграда, да су Бугари одијели побједу код Лиле Бургаса.

Грчке побједе

(Турци свуда страдају)

Атина, 21. октобра. — Према извјештајима листова, у битци код

Налбакенија Турци су имали 4000 људи. Њихови губитци су огромни. 200 коњаника и 1000 војника убијено. Грци су заробили 7 топова. Турци су се разбјегли на страни Соровитона и Битоља напустили сву акцију. Битка је трајала 6 сати. Грчки губитци су незнатни, и поред великог јуриша на бајонете против јаких турских позиција. — 500 турских војника заробљених у околини Кајлана преведени су у Ларису, те пошто нијесу одржали задату ријеч, биће суђени. Турци су јуче стријељали један одјел раненика на путу између Кожана и Кајлана.

„Агенција“ објављује вијест о предаји Превезе.

Биоград, 21. октобра. — Краљ, праћен Пашићем ушао је јуче послије подне свечано у Скопље. Званично се потврђује заузеће Призрена.

Турци напустили Родосто

(Турске трупе једнако узмичу)

Цариград, 22. октобра. — Турске трупе оставиле су Родосто.

Нови српски посланик

(Србија поставља новог посланика у Бечу)

Биоград, 22. октобра. Званичне новине објављују указ о именовању бив. министра Ј. Јовановића за посланика у Бечу. Досадашњи посланик Симић стављен је на расположење.

Биоградски Пресбиро

Продирање војске из Србије

(Састанак српске и грчке војске)

Биоград, 20. октобра. — Из Скопља јављају: Пошто су већ прије 2 дана поједина коњичка паша одјељења заузели Тетово, синоћ наша војска ушла у варош, оставила јачу посаду, па кренула Гостивару, који се данас свакако мора заузети. Отпора нигдје озбиљног. С временом на вријеме из какве засједе опале Турци по коју пушку, па се одмах дају у дивље бјегство. Војска је паша на неколико километара од Прилипа, чији се пад такође очекује данас или сјутра. Ту ће се свакако у близини састати грчка и српска војска. Грчка продире с успјехом, камо и наша.

Турци код Дебра

(Прикупљање Турака и Арнаута)

Биоград, 22. октобра. Према извјештајима, присијелим врховној команди у Скопље, остаци разбјегне македонске војске прикупили су се у друштву арнаутских нередовних војника код Дебра и мисле да ту учине пошљедњи отпор српским трупама.

Краљ Петар у Скопљу

(Свечан дочек краља Петра)

Биоград, 22. октобра. — Из Скопља јављају: дочек краља Петра у Скопљу био је величанствен. Дочекали га престолонаследник Александар, краљевић Ђорђе, генерал Путник, врховна команда, председништво општине, управа града, страни конзули, по три најстарија српска и егзархијска свештеника, велики рабин са свештеником, становништво без разлике вјере из захвалности краљу слободиоцу. Варош окићена српским заставама, улица прекривена свијетом. Вријеме мочарно, од доласка воза се брзо разведрило; кад је краљ улазио у станицу лијено јесење сунце озарило новоослобођену варош, према којој су села сва у сивијегу. Стигао је у 3 часа по подне. Музика је свирала химне. Краљ је лако сишао, затим принцеза Јелена, у скромном одјелу милосрдне сестре, принц Павле, Пашић, Николић, Љуба Јовановић, дворско часништво.

Краљ је пољубио престолонаследника и краљевића Ђорђа, примио рапорт команданта мјеста пуковника Мариновића и обиншао почасну чету.

Управник Гавриловић представио Краљу председника општине Хаци-Ристића, који је поздравео одушевленим говором краља у име ослобођеног Скопља, пожелио добродошлицу, подио со и хљеб. Краљ је замолио председника, да становништву изјави његову радост, што је дочекао да уђе у стару српску пријестоницу; изјавив наду да у вароши влада ред и да се становништво предаде редовним пословима.

Бивши председник општине Решад поздравео краља, завршујући кратки говор лијепом изреком, да су Турци на сабљу задобили, па на сабљи и изгубили Скопље. Краљ захвалио Решад-беју, изјавив да ће турско становништво слободно живјети, и развијати се под његовом управом као и српско.

Краљу је Гавриловић представио све конзуле, који су у униформи изишли на станицу. Принцеза се међувремено поздравља са појединим виђеним личностима.

Цио сакупљени свијет одушевљавао се њеним скромним држањем и пожртвовањем, који је довео из богатог руског двора у скромно Скопље, гдје чекају тешке дужности милосрдне сестре. Уз бурно клицање извео се краљ ослободио са принчевима и свитом и одвезао се у цркву Св. Спаса, гдје је краља дочекала литија, те га је поздрављало митрополит Вићентије, затим егзархати, и митрополит Неофит, који је изјавио жељу, да савезничке војске продуже дјело ослобођења хришћанских народа.

У старој српској цркви било је благодарење, затим краљ с принчевима и свитом одвезао се, свуда поздрављан од становништва бурним узвицима као краљ ослободиоца. У вароши продужено поздрављање српске војске, која се повукла у касарну послје свршеног дочека. И ако је било тискање улицама, нигдје ни најмање нереди.

Продирање Срба

(Гоњење Турака и велики плаћен)

Скопље, 22. октобра. — Одјељења српска продрла 17. октобра до Призрена, гдје нашла отпор турске војске, и два баталјона Арнаути. Чуло се да се Цавид паша склонио у Дибру, гдје прикупља Арнауте. Његова нада у отпор илузорна, јер су војска и Арнаути без оружја. Врло вјероватно је да Цавид није у Дибри, а да глас пуштен

да се окураже и приберу Арнаути, код којих је Цавид уживао услед великог војсковође, јунака. По заузећу Митровице заплијењена једна топовска застава, један крупов топ, четири топовске каре, 29 муниционих кола, 3000 сандука пјешадијске муниције, 3 милиона метака, 3 магацина пјешадијске и артиљеријске муниције, коју је још немогуће пребројити, 500 пушака, доста другог убојног материјала, 6 вагона брашна, вагон пиринча, 500 сандука нексимита, 5 великих шатора, много болничког и апотекарског материјала, знатан број инжињерског материјала, алата и прибор за телеграф и телефон.

— Петроградски „Вјесник“ —

Грци у Гревени

(Још један успјех грчке војске)

Атина, 19. октобра. — Грци су заузели Гревену.

Заузеће Домотике

(Саобраћај између Једрене и Цариграда прекинут)

Софија, 19. октобра. (Званично). — Бугарске трупе заузеле су Домотику. Саобраћај између Једрене и Цариграда прекинут.

Велике силе о Балкану

Лондон, 19. октобра. — Према „Рајтеру“, дипломатски кругови немају никаквог разлога да држе, да ће Аустро-Угарска учинити посебне кораке на Балкану. Черчил је изјавио да би било наивно мислити да би се вјековни антагонизам турско-словенски могао одлучити приликом конвенција и дипломатских преговора.

Софија, 19. октобра. — Влади лист „Мир“ пише: ако дипломатија искрено жели успостављање трајног мира на Балкану, мора заборавити дозину „status quo“. У питању не може бити никакав status quo, послједице огромних жртава балканских држава. Нико у Европи нема право да изговори ту ријеч послједице завршених побједа.

Лондон, 20. октобра. — У парламенту је Греј изјавио да велесиле шледеју и даље путем споразума, који је већ одабран од почетка балканске кризе.

„Рајтер“ дознаје из Цариграда, да су онамо стигле узнемирујуће вјести са бојишта. Министарски савјет је непрестано у сједици, те преовлађује мишљење о питању мира.

Цариград, 22. октобра. — Велесиле су одлучиле да упуте у Цариград још по један стационер. Арнаути спремају меморандум за Велике силе, у коме ће тражити заштиту њихових националних интереса.

Париз, 22. октобра. — „Хавасовој Агенцији“ јављају из Париза, да су представници велесила тражили од порте пролаз кроз Дарданелске за једну оклопачу сваке нације.

Портсмут, 22. октобра. — Увјеравају да су друга и трећа дивизија флоте, састављене од четири ратна брода и девет крстарица примиле наредбу да буду спремне за одлазак.

Акција Грка

(Пут Солуна, Бомбардовање Превезе, Акција Грка)

Атина, 20. октобра. — Грчка војска маршира на Солун. Преносе се вјести о заузећу Соровитова. Бомбардовање Превезе отпочело је. Вице-адмирал Контуриотис командант ескадре у Архипелагу, телеграфира да су заузета острва Тасос и Имброс. Једна грчка торпедна чамца ушла је у солунску луку и успјела

је да управи један торпед на турску оклопачу „Фети буле“, која је почела тонуту, те се торпедна чамца повукла без штете у луку Катерини. Грци су окупирали такође острво Самотраки.

Енглеска као заштитница

(Енглеска марица пред Цариградом)

Берлин, 20. октобра. — „Фосише Цајтунг“ јављају из Солуна да се у случају нереди у Цариграду енглеска флота из Архипелага мора појавити пред пријестоницом, да заштити хришћанско становништво.

Бечка штампа

(И бечки листови ретерирају)

Беч, 20. октобра. — Листови постепено и једнодушно пишу да европска Турска престаје постојати. Нико се не може одупријети захтјевима балканских држава да присвоје заузето земљиште.

Вјести из Цариграда

(Емануелски Синод, Рањеници, Разно)

Цариград, 20. октобра. — Екуменски Синод иде за тим да се донесе одлука у питању укидања шизме над бугарском црквом. — Овамо су стигли 2392 војника и 29 официра рањених. — Листови изјављују да никад Ислам није издржао тако озбиљну кризу као данас. Према пошљедњим вјестима, лијево турско крило повукло се пут Чаталџе. Десно крило повукло се и оно у истом правцу. Центрум се такође постепено повлачи. Одлучна битка очекује се у Чаталџи, која је добро утврђена. Турске власти врше многа хапшења хришћана из пријестонице и провинције. Овдје је стигао њемачки стационер „Лорел“ са Абдул Хамидом, који је стављен на расположење порти.

Бугарска пobjеда

(Бугари гукну, Турци бјеже)

Софија, 20. октобра. — Главна битка отпочела је против турске војске од 150.000 у правцу Бунар Хисара и Лиле Бургаса. Бугари слиједе Турке који се повлаче у нареду пут Сараја и Чорлу. Бугари су заробили много топова, застава и муниције. Турци су запалили села, уништили хришћанско становништво.

За црвени Крст

(Концерт за наш Црвени Крст)

Петроград, 21. октобра. — Синоћ је био у дому за спортове велики концерт организован од друштва Словенске Узајамности, у корист црногорског Црвеног Крста. Сала је била препуна посјетилаца. Присутствовали су представници Србије и Црне Горе.

Турци о својој пobjеди

(Вјести, у које не гроба вјеровати)

Цариград, 21. октобра. — Назим паша телеграфира из Бунар Хисара да је јучерашња битка проузроковала Бугарима велике губитке. Турци су узели више топова, пушака и муниције. Листови доносе да бивши велики везир Газим Муктар паша одлази на бојиште.

Цариград, 21. октобра. — Званично се саопштава да је од јучер десно крило турских трупа напредовало у правцу југоисточно од Визе. Корпус Махмуд Муктар паше приморао је бугарски фронт да се повуче, узевши више топова и муниције, те је окупирао Бунархисар и опколио непријатеља са свих страна.

Заузета Домотика

(Бугари славе пobjеду)

Софија, 21. октобра. — Бугари су заузели Домотику.

Успјеси српске војске

(Напредовање српских трупа)

Биоград, 21. октобра. — Српске трупе напредују за Гостивар не наилазећи на озбиљан отпор. Српске авангарде налазе се неколико километара пред Прилипом, те се очекује пад истог. Главне српске трупе скоро ће се састати са грчкијема.

И Италија се креће

(Италијанска ескадра у турских водама)

Рим, 21. октобра. — Италијанска ескадра, састављена од четири брода, спремна је да отпугује у турске воде, да заштити интересе италијанских поданика.

Блокада Епира

(Акција грчке флоте)

Атина, 21. октобра. — Блокада на обали Епира протегнута је све до Сантукваранта.

И Призрен заузет

(Српска војска у Призрену)

Скопље, 21. октобра. — Српске трупе заузеле су јуче Призрен.

Битка код Налбанкеја

(Велики турски губитци)

Атина, 21. октобра. — Била је битка код Налбанкеја са турским трупама од 4000 људи. Турски губитци су 1200 мртвих. Грци су заробили 7 топова. Турци бјеже у страху пут Соровитона и Битоља. Грчки губитци су незнатни.

Други Кенигрец

(Угарска штампа о успјесима Бугара)

Будимпешта, 21. октобра. — Угарски листови пишу да су успјеси Бугара испали против политике тројног савеза и тројног споразума. „Пести Напло“ говори да је Лиле Бургас пошљедња нада дипломатије тројног савеза. Бугарска пobjеда у исто је вријеме и пораз те дипломатије. Лист „Будапест“ изјављује да је Лиле Бургас за Аустро-Угарску дипломатију други Кенигрец.

Како Турци пажу

(Не казује баба како јој се синло, него како јој мило)

Цариград, 22. октобра. — Бивши султан Абдул Хамид стигао је овамо на њемачком стационеру, те је смјештен у дворцу „Бејлербеј“. „Отоманска Агенција“ саопштава о турској пobjеди над Црногорцима код Кири. Листови објављују да центрум и лијево крило источне турске војске напредује, а да је западна турска војска одбила 4.300 Црногораца сјеверо-западно од Скадра, који су имали 1000 мртвих, те је заробљено 1 официр и 8 војника са неколико топова. (Ово нарочито доносимо да се види тачност турских извјештаја, па се по томе може просудити тим више истинитост оних који говоре о пobjедама над Бугарима. Ур.).

Бивши арбанаски посланик Исмаил Кемал крећу је на румунском параброду за Валону, са нарочитом наредбом.

Заузета Превеза и Јенице

(Нови грчки успјеси)

Атина, 22. октобра. — Грци су заузели Превезу и Јенице.

Турски каламбури

(У којима се тешко може снаћи)

Цариград, 22. октобра. — Поново је успостављен саобраћај са Једреном. Турци су претели Лиле Бургас. Генерални стан помиче се пут Сараја, а Бугари се повлаче. Бугари су поново заузели Чорлу (?) Турци су се повукли у нареду. (Ко би сад могао из свега овога дознати праву истину? Ур.).